

silo delal na svojo rehabilitacijo. Med tem se je začela pred francoskim državnim sodiščem, to je pred senatom, nova afera razvijati, začela se je kazenska obravnava proti znanemu demagogu Déroulèdu in 22 njegovim tovarišem, ki so obdolženi zarote zoper republiko, obdolženi, da so hoteli odpraviti republiko in vojvodo Orleanskega posaditi na obnovljeni francoski prestol.

Transval. — Angleška je poslala minoli teden Transvalu ultimatum. Transvaalska vlada je odklonila vse angleške zahteve in vsled tega se sodi, da se v kratkem začne vojna.

Obrtnija.

Tuji kapital.

Mnogokrat se čuje pri nas govoriti o „tujem kapitalu“. Čemu? Pravi se: „To je naša nesreča. Le ne tujega kapitala v deželo! Pomagali si bomo že sami brez njega. Čemu naj bi tujci imeli od nas korist, čemu naj bi tujci bogateli ob naših zakladih in ob delu naših rok, ko bi lahko vse to sami delali, kar delajo oni s tolikim dobičkom. Silne svote izsestavajo tujci iz naše dežele, a mi in z nami cela dežela nima od tega nikakega dobička. Mi tujcev in tujega kapitala prav nič ne potrebujemo. Torej ven s tujcem in ven s tujim kapitalom.“

Te besede smo v raznih varijantah že neštivilokrat slišali, in tudi čitati jih je lahko vsak teden in to v najrazličnejših slovenskih listih in tako je to mnenje postalo malone splošno ter je prešlo mej tiste nazore, katera so nekako nedotakljiva.

Mi smo o tej zadevi mnogo premišljevali in studirali razmere, a naposled smo zadobili prepričanje da tuji kapital vendar ni tista strašna nesreča za našo domovino, kakor se navadno trdi.

Postavili smo si torej vprašanje: Je-li za nas koristno, če se tuji kapital zanima za industrijo, za zemeljske zaklade, za prometna sredstva itd., ali nam je to na škodo? Na to vprašanje hočemo na kratko odgovoriti.

Nihče ne bo tajil, da je naša dežela siromašna in da je prebivalstvo v obče jako revno. To je dejstvo, glede katerega smo — žalibože — menda vsi na čistem. Takisto vé vsak človek, da je za ustanovitev industrijalnih naprav, za otvoritev rudokopov in njih izkoriščanje ter za napravo prometnih sredstev potreba kapitala in to prav znatnega kapitala in da se brez kapitala absolutno ničesar ne da napraviti.

Ako pa je resnica, da se brez kapitala ne da vstvariti nikaka industrija, in ako je nadalje resnica, da sami nimamo potrebnega kapitala, še toliko ne, da bi napravili malo tovarno za vžigalice, za cikorijo ali za milo — kaj sledi iz tega?

Konsekvenca tega je, da mora ostati vse kakor je sedaj, da se ne smejo napravljati industrijalna

podjetja, ki bi dajala prebivalstvu obilo zaslužka in povzdignila vrednost zemljišč, pridelkov in poslopij, da moramo ostati berači, kakor smo zdaj.

V sedanjih razmerah in ako perhoresciramo tuji kapital, nimamo prav nikakega upanja, da kdaj toliko obogatimo, da bi iz svojih moči vstvarili industrijo, ker bogastvo izvira iz industrije, a brez kapitala, se tak vir sploh ne da vstvariti. To vidimo povsod na svetu.

Isto tako pa vidimo, da je v raznih deželah kapitala v izobilju tako, da ga srečni njegovi posestniki doma že več ne morejo plodonosno naložiti in so vsled tega prisiljeni, investirati svoj kapital v inozemstvu, ako si hočejo zagotoviti oziroma ohraniti primerno rento.

Ta tuji, doma nepotrební kapital bi torej lahko pri nas interveniral. Z njegovo pomočjo se dajo odstraniti posledice zgoraj navedenih dveh dejstev, da nimamo kapitala, in da je za vstvarjenje vira vsega bogastva, industrije, kapital neobhodno potreben. Tuji kapital bi mogel pri nas vstvarjati tovarne, rudokope, železnice — in faktično je tudi vse, kar imamo, vstvaril tuji kapital — in ne bilo bi mu treba hoditi v prekomorske, največkrat nekultivirane dežele, na katere je sedaj navezan in kjer so zanj tla jako nesigurna.

Nepobitna resnica je torej, da si ne moremo drugače pomagati do industrije, ki je blagoslov za vsako deželo, kakor če privabimo v naše kraje tuji kapital. V tem oziru je izključen vsak ugovor.

Toda ugovarja se proti privabljenju tujega kapitala v naše kraje nekaj družega. Ugovarja se proti temu z narodnostnega stališča.

Nihče ne taji, da tuji kapitalist, ki svoj denar pri nas investira, ne stori tega iz ljubezni do naše dežele, nego zgolj in jedino iz želje za dobičkom. To je pač po vsem naravna stvar, toliko bolj, ker se vsakovrstna industrijalna podjetja ustvarjajo povsod le v namen, da bi nesla dobiček, naj bo zdaj lastnik domačin ali tujec. Reklo se bo, da je razloček in sicer v tem, da domačinov dobiček ostaja v deželi, tujcev pa gre v druge kraje. Navadno je pa — to uči izkušnja, — da se tujec preseli tja, kjer se nahaja njegovo podjetje, in da se tam naturalizira.

Sicer pa je to postranska stvar. Dobiček, ki gre na pr. v žep delničarjev ni jedini dobiček, kí ga daje dotično podjetje.

Ako bi bilo tako, da bi ves dobiček šel v posestnikov žep, potem bi bila nečuvana krivica, da država podpira industrijo, kajti država nikakor nima naloge, podpirati posamezne bogataše. Kdor pogleda malo po svetu, vidi hitro, da se vse države trudijo podpirati razvoj industrije, seveda le moderne države, ker vedo, da donaša industrija splošen dobiček. Kakor se trudi Madjarska, Rusija, Bolgarska, da privabi kaj tujega kapitala v svoje kraje, dasi ve, da delni-

čarji dotičnih podjetij niti v sanjah ne mislijo na to, da bi se sami tja preselili.

Uzrok temu je spoznanje, da dobe v industrijalnih podjetij največ domačini zaslužka in da ima domače prebivalstvo največji dobiček. Ako v nekatereh tovarnah na Kranjskem, kakor na pr. na Jesenicah imajo najboljše službe ptujci, je tega kriva v prvi vrsti neizšolanost domačih delavcev.

Ti migljaji utemeljujejo in opravičujejo naše mnenje, da ropotanje proti tujemu kapitalu nima pravega smisla; če bomo zavedni in odločni nam nekaj tujih kapitalistov tudi v narodnostnem oziru ne bo na škodo, ljudstvo pa bo od industrije imelo samo dobička.

F. Ž.

Kmetijstvo.

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi.

(Dalje.)

Nekaj dni pozneje dobil je Anton v vaški krčmi slučajno časopis v roke in je v njem čital, da je pri živinotržcu Janezu Krokarju okrajni živinozdravnik zasledil kugo na gobcih in na parkljih in da je bil v bližnjem mestu zaprt hlev za tujo živino v tisti gostilni, kjer se je na semanji dan tudi Anton mudil s svojo rjavko.

„Pa ne da bi bili to tisti govedi, ki jih je tuji hlapec postavil poleg moje rjavke? Potem je naposled še moja goved dobila kugo.“ — Tako je ugibal Anton in ne da bi poravnal račun bežal iz gostilne domu v hlev.

Prišedši v hlev, je Anton svojo rjavko od vseh strani ogledal. Rjavka je ležala na tleh in mirno prebavljala. Anton jo je s šibo primoral da je vstala. Rjavka je brez težave vstala in se gibala kakor sploh zdrava živina.

Vsled tega je bil Anton popolnoma pomirjen. Bil je prepričan, da je njegova rjavka zdrava kakor riba v vodi. Vrgel ji je nekaj sena in se lahkega srca vrnil v gostilno.

Resnica je, da rjavka tedaj še ni bila bolna, ali okužena je bila že popolnoma, tako kakor je sploh mogoče. Pretekli pa so še štirje dnovi, predno se je pokazalo, da je rjavka okužena.

S kugo na gobcih je isto tako, kakor z vsemi drugimi nalezljivimi boleznimi. Od dneva okuženja pa do dneva, ko se bolezen pojavi, preteče vedno nekaj časa. Ta čas je sevede pri različnih boleznih različen. Pri kugi na gobcih in parkljih traja navadno štiri do osem dni da se bolezen pojavi, povprek torej pet ali šest dni.

Rjavka je bila v ponedeljek okužena, v sredo še ni mogla biti bolna. Prvi pojavi bolezn bi se mogli šele v soboto ali v nedeljo pojaviti.

Ko bi bil vse to vedel Anton, bi ne bil tako lahkega srca zapustil hleva in se vrnil k poliču v krčmo.

Le prezgodaj ga je še minila njegova veselost.

V nedeljo zjutraj naznanila je Antonu njegova dekla, da leži rjavka na tleh in da neče žreti. „Že sinoči“, je dejala dekla, „ni krava ničesar žrla in bila zelo slinasta“.

Preplašen je šel Anton v hlev. In videl je rjavko, katere na semnju ni hotel prodati za 150 gld., kako se je ležeč na tleh tresla mrzlice in kako so se jej cedile sline iz gobca. Prisilil je rjavko da je vstala, a prisilil jo je k temu šele z bičem. Krme ni hotela rjavka se dotakniti. Stopicala je nemirno zdaj sem zdaj tja in kmalu zopet legla.

„Kaj je neki tej vražji živali“ vpraševal se je Anton. „Ali ima kugo na gobcih in parkljih ali kaj?“

Anton ni sam uganil, kaj se je zgodilo z njegovo rjavko in zato se je odločil, da zopet jedenkrat pokliče modrega in izkušenega soseda na pomoč. Sosed je prišel in si rjavko od vseh strani ogledal. Ko mu je Anton povedal, da utegne rjavka morda imeti kugo na gobcu in na parkljih, je bil sosed jako nejevoljen, da ga je Anton izvabil v njegov hlev. Sosed je imel sam mnogo in jako lepe živine in obšel ga je strah, da bi vsled svojega obiska v Antonovem hlevu zanesel kugo v svoj lastni hlev. Zamislil se je nekoliko, a naposled se je vendar odločil, da preišče rjavko. Mislil si je, da morajo tudi živinozdravniki hoditi po okuženih hlevih in vendar se ni še nikdar slišalo, da bi bili kugo kam zanesli. Torej, je sklepal sosed, mora biti mogoče, da se s primernim čiščenjem rok in obleke prepreči prenešenje kuge.

Ko se je bil sosed odločil, da rjavko preišče, je naročil Antonu, naj jo krepko prime za glavo. Previdno je potem s prsti desne roke dvignil zgornjo ustnico. Opazil je, da je tam, kjer je zgornja ustnica prirasla k čeljusti, več mehurjev. Ko se je dotaknil tacega mehurja, je takoj rzpočil in pokazala se je rudeča lisa. Rjavko je zelo zbolelo, ko se je sosed dotaknil te lise. Tudi na jeziku in na vratu so se bile napravile take lise. Anton je potem dvignil rjavki sprednji nogi. Na desni nogi je mej parklji bilo videti mehur, na levi pa je bil že počil in videla se je rudeča otekla lisa, katera je rjavko zelo bolela in vsled katere goved tudi ni mogla stati.

„To je kuga na gobcih in na parkljih“ — je končno dejal sosed, „lepo stvar si dobil v hlev“.

Anton je bil ves prepaden. Povedal je sosеду, da rjavke na semnju ni mogel prodati za pošteno ceno, da je šel v gostilno in rjavko postavil v hlev, da je neki živinotržec postavil poleg rjavke dva bržčas okužena volička in da je pred nekaj dnevi bral v časopisu, da so dotični hlev pri gostilni zaprli radi kuge.

Sosed je koj uganil, kako se je zgodila nesreča, a pomagati ni bilo več.

„Kaj mi je zdaj storiti“ — vprašal je Anton ves zbežan. „Ali naj stvar naznanim županstvu ali je dovolj če rjavko spravim v konjski hlev?“

Z veliko resnobo in s posebnim povdarstvom je rekel sosed: „Prva tvoja dolžnost je, da vso stvar na-